

2025-12-17

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
Enheten för Skog, Miljö och
Forskning
Enheten för Jordbruk och
Livsmedelsföretagande

**Svar från Djurens Rätt på remiss av EU-
kommissionens förslag till
Europaparlamentets och rådets
förordningar för perioden 2028–2034
diarienummer LI2025/01620**

Djurens Rätt tackar för inbjudan att svara på remissen. Våra synpunkter rör COM/2025/553 (sidorna 2-3) och COM/2025/560 (sidorna 4-7).

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING om ändring av förordning (EU) nr 1308/2013 vad gäller programmet för frukt, grönsaker och mjölk i skolan (EU:s skolprogram), sektorsspecifika interventioner, inrättandet av en proteinsektor, krav på hampa, möjligheten till handelsnormer för ost, proteingrödor och kött, tillämpning av tilläggsimporttullar, regler om försörjning i nödsituationer och vid allvarliga kriser samt säkerheter (COM/2025/553) [EUR-Lex - 52025PC0553 - SV - EUR-Lex](#)

EU:s skolprogram bör bidra till att nå målen i EU:s gröna giv, Jord till Bord-strategin, EU:s plan mot cancer och EU:s handlingsplan för ekologiskt, genom att vänja barn vid mer växtbaserad kost som kan hålla EU:s kostvanor inom de planetära gränserna.

Växtbaserade drycker, berikade med vitaminer och/eller mineraler, är en del av en hållbar, hälsosam kost och bör ingå i skolprogrammet. Det är viktigt att växtbaserade drycker inte missgynnas av skolsystemet på något sätt eftersom de utgör mer hälsosamma och hållbara alternativ till komjölk. När de är berikade ligger växtbaserade drycker på samma nivå som mejeriprodukter när det gäller näringstäthet. De har ett mindre koldioxidavtryck, mindre miljöpåverkan och innehåller inga respektive mindre mängd mättade och enkelomättade fetter. Berikade växtbaserade drycker är bra, näringsrika alternativ till animaliska mjölkprodukter. Växtbaserade drycker är naturligtvis överlägsna ur ett djurvälståndsperspektiv.

Berikade växtbaserade alternativ till mejerier är för närvarande inte kvalificerade för ekologisk certifiering enligt förordning (EU) 2018/84811. Detta skulle utesluta berikade växtbaserade drycker i medlemsstater som anger ekologiskt som kriterium för inköp genom skolprogrammet. Det är därför viktigt att skolprogrammet uttryckligen omfattar berikade växtbaserade drycker. Dessutom bör systemet skifta fokus från komjölk till frukt och grönsaker. Systemet bör utvidgas till att omfatta nötter, fullkorn, baljväxter. Jord till Bord-strategin slår fast att alla dessa livsmedel för närvarande är underkonsumerade.

Alla produkter som finansieras av EU bör uppfylla forskningsbaserade hälso- och hållbarhetskriterier. När det gäller mjölk och mjölkprodukter bör de överensstämma med EU:s ekologiska standard och bidra till den ekologiska handlingsplanen.

Interventioner och aktiviteter kopplade till skolprogrammet bör användas som en

möjlighet för skolbarn att lära sig om miljö- och klimatpåverkan av olika matval och om hur man äter hälsosam, i första hand växtbaserad mat, inom de planetära gränserna. Aktiviteterna bör som ett minimumkrav stödja implementeringen av nationella kostråd eller motsvarande, särskilt när det gäller rekommendationerna att minska konsumtionen av animalier och öka intaget av frukt, grönsaker, baljväxter, nötter och fullkorn. Utbildning om hur olika livsmedelsval påverkar djurens välfärd bör prioriteras. Den ska syfta till att utbilda barn om förhållandena för djur i industriellt jordbruk och ekologiskt jordbruk och hur dessa är kopplade både till hållbarhet och till djurvälfärd. Det är viktigt att utbildningsmaterialet är sakligt, opartiskt och vetenskapsbaserat. Det bör inte innehålla indirekt marknadsföring eller reklam, som har varit fallet med mejeriprodukter. Aktiviteterna bör uppmuntra kritiskt tänkande som kan ifrågasätta den rådande normen för animaliebaserad matproduktion och konsumtion, och normalisera mer växtbaserad kost.

Skolprogrammet ska bidra till målet i Jord till Bord-strategin om hälsosam, hållbar kost för alla genom att göra alla barn, oavsett socioekonomisk bakgrund, bekanta med växtbaserade drycker och växtbaserad matkonsumtion baserad på frukt, grönsaker, nötter, fullkorn och baljväxter. En större tonvikt på frukt, grönsaker och andra växtbaserade livsmedel i skolprogrammet kan särskilt gynna barn från utsatta grupper såsom låginkomsthushåll som kan ha mindre tillgång till den typen av livsmedel.

Skolprogrammet bör ha prestations- och behovsmässiga kriterier utifrån överensstämmelsen med målen i Jord till Bord-strategin, EU:s plan mot cancer och EU:s handlingsplan för ekologiskt.

Vi avstyrker förslaget att införa särskilda rättsliga bestämmelser för att skydda köttrelaterade termer. Förutom att förslaget riskerar att fördröja omställningen till en mer hållbar livsmedelsproduktion, har både EU-domstolen och [flera undersökningar](#) visat att nuvarande regelverk är tillräckligt.

Vi tillstyrker de föreslagna åtgärderna för att stödja produktionen av proteingrödor och minska unionens importberoende av högkvalitativa proteiner, för humankonsumtion. I enlighet med de rekommendationer som framkom under den strategiska dialogen om EU:s jordbruks framtid föreslår Djurens Rätt att åtgärderna ska inkludera en diversifiering av produktion och konsumtion av proteiner genom att öka produktionen och konsumtionen av växtbaserade proteiner. EU bör leda omställningen till ett mer säkert och hållbart livsmedelssystem genom att minska beroendet av importerad spannmål och soja för djurfoder, främja växtproteiner för mänsklig konsumtion samt införa efterfrågestyrda politiska åtgärder som uppmuntrar till hälsosammare och mer hållbara kostvanor i linje med näringsrekommendationerna.

Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING
om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd
till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034
(COM/2025/560) [EUR-Lex - 52025PC0560 - SV - EUR-Lex](#)

Djurens Rätt förordar nedanstående ny lydelse, där föreslagna tillägg till texten är understruckna och förslag till utelämnad text överstruken.

Artikel 2: 1 c:

stärka klimatåtgärder, tillhandahållande av ekosystemtjänster, cirkulära lösningar, bevarande av biologisk mångfald och naturresurser, främja hållbart jordbruk som säkerställer hög djurvälstånd och övergången till djurvälståndstandards i linje med den senaste vetenskapliga evidensen,

Artikel 2: 2:

Kommissionen ska grunda de bindande nationella rekommendationerna inom den gemensamma jordbrukspolitiken på en analys av situationen inom jordbrukssektorn och landsbygdsområdena, nivån på det nationella genomförandet av antagna åtaganden på nationell eller EU-nivå avseende klimat, regler för djurskydd, liksom unionens strategiska mål inom den europeiska gröna given och andra långsiktiga strategier som kommissionen har åtagit sig, inklusive demografiska faktorer, strukturella och territoriella särdrag samt livsmedelstrygghet i varje medlemsstat.

Artikel 3: 4:

Medlemsstaterna ska i enlighet med bilaga I del C på nationell eller regional nivå fastställa riktade skyddsmetoder eller riktade prestationsnivåer i linje med EU:s mål och kriterier och enligt ett validerat bedömningssystem som godkänts av kommissionen vilka ska följas av jordbrukare och andra bidragsmottagare som får det stöd som avses i punkt 2 för att uppnå följande mål:

- (a) Skydd av kolrika marker, landskapselement och permanent gräsmark på jordbruksområden.
- (b) Skydd av marken mot erosion, bevarande av jordens potential, bibehållande av organiskt material i jorden, inklusive växelbruk eller diversifiering samt skydd mot bränning av åkrar på åkermark.
- (c) Skydd av vattendrag och grundvatten mot föroreningar och avrinning.
- (d) Minskat klimatavtryck.
- (e) Skyddad och förbättrad djurvälstånd inom animalieproduktionen.

Artikel 4:

Prioriterade områden utifrån miljö, klimat och djurvälstånd

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla stöd och erbjuda ekonomiska incitament till jordbrukare och andra bidragsmottagare åtminstone inom vart och ett av följande prioriterade områden för miljö, klimat och djurvälstånd:

- (a) Anpassning till klimatförändringar och vattenresiliens.
- (b) Begränsning av klimatförändringar, inbegripet koldioxidupptag och produktion av förnybar energi på jordbruksföretaget, inklusive biogasproduktion.
- (c) Markhälsa.
- (d) Bevarande av biologisk mångfald, t.ex. bevarande av livsmiljöer, arter eller landskapselement eller minskad användning av bekämpningsmedel.
- (e) Utveckling av ekologiskt jordbruk.
- (f) Djurhälsa och djurvälfärd, inklusive övergången till djurvälfärdsstandarder i linje med vetenskapliga rön.

Medlemsstater med områden som påverkas av vattenföroreningar på grund av nitratöverskott ska ge stöd till jordbrukare för extensifiering av djurhållningssystem eller för diversifiering till annan jordbruksverksamhet.

2. För vart och ett av de prioriterade områden som avses i punkt 1 ska stöd ges på de villkor som anges i artiklarna 9, 10 och 13.

Artikel 5:

Djurens Rätt förordar att följande stödtyp utelämnas:

(b) Kopplat inkomststöd.

Artikel 7: 1:

1. Medlemsstaterna ska tillhandahålla inkomststöd till småbrukare, samt extra stöd till småbrukare som övergår till produktionssystem med högre djurvälfärd, och till ekologiska, hållbara och agroekologiska produktionssystem, i enlighet med vad medlemsstaterna fastställer och ersätter det stöd inom ramen för interventioner som avses i artikel 5.1 a, b och d. Medlemsstaterna ska utforma interventionen i den nationella och regionala partnerskapsplanen som frivillig för jordbrukarna.

Medlemsstaterna ska se till att stödet enligt denna artikel i första hand riktas till jordbrukare som bedriver jordbruksverksamhet på sitt jordbruksföretag och aktivt bidrar till en tryggad livsmedelsförsörjning. SV 11 SV

Det årliga stödet för varje liten jordbrukare får inte överstiga 3 000 EUR.

Artikel 10: 4:

Första stycket:

Stöd till de övergångsåtgärder som avses i punkt 1 b ska beviljas på grundval av en handlingsplan för övergången som utarbetats av en jordbrukare och godkänts av medlemsstaten. För att genomföra det stöd för omställningsåtgärder som avses i punkt 1 b ska medlemsstaterna i den nationella och regionala partnerskapsplanen beskriva de produktionssystem som de anser vara gynnsamma för klimatet, miljön och djurvälfärden.

Artikel 13: 1:

Medlemsstaterna ska bevilja stöd enligt denna artikel för produktiva och ickeproduktiva investeringar som på lämpligt sätt bidrar till jordbrukets,

livsmedelssystemens, skogsbrukets och landsbygdsområdenas motståndskraft, särskilt klimat- och vattenresiliensen samt djurhälsa och djurvälstånd.

Medlemsstaterna ska i sina NRP-planer förklara hur de planerar att bevilja sådant stöd.

Artikel 13: 4:

iv) uppfödning av renrasiga nötkreatur, får eller getter med högt avelsvärde för att genom avel förbättra besättningarnas kvalitet

och motståndskraft, produktivitet eller för att bevara hotade sällsynta eller lokalt anpassade raser eller raser med hög djurvälstånd; stöd ska inte beviljas för avelsprogram som enbart baseras på produktivitetsegenskaper.

Artikel 19: 2:

Syftet med EIP-Agri ska vara att påskynda utvecklingen och användningen av innovationer genom att förbättra kunskapsutbytet och främja synergier mellan politik, aktörer och instrument inom jordbruk, skogsbruk och landsbygdsområden, med särskilt fokus på lösningar som gynnar klimat, biodiversitet och djurvälstånd. Resultaten av dess arbete ska spridas och mångfaldigas genom Akis.

Artikel 19: 4:

(b) Den operativa grupp som genomför projektet ska omfatta minst två olika aktörer och ska bidra till ett eller flera av de specifika mål för den gemensamma jordbrukspolitiken som anges i artikel 3 d i förordning (EU) [...] [NRPF-förordningen], inklusive mål kopplade till klimat, biodiversitet och djurvälstånd.

Artikel 20: 2:

(d) En plan för att förbättra spridningen och demonstrationen av forskningsresultat och innovativa och hållbara lösningar till jordbrukare, skogsägare och andra slutanvändare i stor skala, inklusive lösningar som gynnar klimat, biodiversitet och djurvälstånd.

Artikel 20: 3:

(a) Rådgivning till jordbrukare och skogsägare om hållbar och motståndskraftig förvaltning av mark, jordbruk och skogar, inklusive metoder som gynnar klimat, biodiversitet och djurvälstånd, anpassad för gårdstyper och olika produktionssystem, samt om de stödkrav som fastställs i de NRP-planerna, inbegripet förvaltning av jordbruksföretag, etablering och överföring av företag samt nystartade företag, företagsledning, tillgång till socialt stöd, ökad medvetenhet om psykiska hälsoproblem och tillgång till relevanta tjänster samt användning av innovationer, datadrivna lösningar och digitala verktyg.

BILAGA I:

Del A: Regler för jordbruksförvaltning:

Vi föreslår följande tillägg med avseende på kraven som rör djurskydd:

Dessa krav ska även tillämpas på framtida unionslagstiftning om skydd av djur som hålls för jordbruksändamål, uppdaterad i enlighet med den senaste vetenskapliga evidensen. Medlemsstaterna ska säkerställa att efterlevnaden av dessa krav bidrar till en kontinuerlig förbättring av djurvälstånd, såsom anges i bilaga I, del C, punkt (d).

Del C: Bestämmelser om skyddsmetoder:

Vi föreslår följande tillägg:

Allmänna mål som anges i artikel 3.4:

(d) Skydd av djurs välfärd

Särskilda mål för skyddsmetoderna:

Skydd av djurs välfärd genom metoder och prestationsnivåer i linje med de fem domänerna (näring, fysisk miljö, hälsa, beteende och mental hälsa), mer långtgående än de minimikrav som lagen ställer.

Svaret bearbetat av:

Cecilia Mille

Sakkunnig, Djurens Rätt

cecilia.mille@djurensratt.se